

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

6 Præcepta Decalogi, de bitone sint ordine disposita.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

baiho pedum tuum, vocaberis Sabbathi Domini delicatum, & sancti domini gloriosum: haec autem quiete Sabbathi, praesignabantur. Reliqua vero vt celebratio Phale, quae commemoratio erat beneficii liberationis populi de Aegypto, & vmbra futurae passionis Christianaeque id genus cuncta ad hunc ordinem referebantur. Et pariter ad aliud membrum respondetur, quod prohibitione assumptionis diuini nominis in vanum reliqua omnia vitia, seu falsa doctrina, seu blasphemiae comprehenduntur. Ac simili subinde modo respondetur ad tertium membrum eiusdem argumenti, quod omnia alia amoris debita in quarto praecipito quodammodo continentur. Explicatum enim est cur in Decalogo ea tantum continentur praecipita, quae manifestam repraesentant rationem debiti. Quod autem homo neminem laedat, manifestum debitum est: & ideo vniuersaliter nocumenta sex praecipitis prohibita sunt, videlicet, vt nemini nemo illa inferat. At tamen quod quis quidpiam alteri, seu debitum conferat, non sic est lumine naturali notum, sed id tantum quod parentibus liberi geniturae lege debent rationeque educationis & disciplinae. Quapropter Deus illud in Decalogo expressit. Reliqua vero vero beneficia, quae ob alias necessitudines & naturae coniunctiones debent, Moyse & prudentibus caeteris, vt supra dictum est, explicanda demandauit, vt quod patres debent filiis, quae quidem debiti ratio non est quasi aliquid ab illis susceperint, sed quod sunt aliquid ipsorum, & amando se ipsos suas amant proles, vt 8. Ethico. auctor est Aristot. Sed de his reductionibus aliorum praecipitorum in Decalogum articulo. 11. Ad tertium vero respondetur, quod etsi quacunque prohibitione condetur naturae opus, una interdicitur & eius affectus, nihilo minus differentia est quod in his, quae natura ipsa exhorrescit, vt homicidium, & falsitas, quia eorum cupidus non est per se affectiua, sed propter alias passiones, puta propter vindictam, vel auaritiam, satis fuit opus ipsum inhiberi. In illis vero, quae sunt sensui leta, vt sunt venerea, & rerum affluentia, quoniam eorum appetitus per se ipse delectat, deicit non solum opera prohiberi, verum seorsum appetitus, vt ipse in quo vincendo peculiaris est difficultas, sed de hoc ite-

rum quaestione proxima. Ad quartum denique respondetur, quod cum ex passionibus concupiscibilis appetitus, illae refulent quae sunt in irascibili, na ex amore illius, quod obiectat, nascitur contrariorum repulso, sedato concupiscibili nulla praeterea opus fuit prohibitione irascibilis.

ARTICVLVS VI.

Vtrum praecipita Decalogi debito sunt ordine disposita.

Post distinctionem & numerum praecipitorum, sequitur de eorum ordine meditari, an fuerit lucidius. Arguitur ergo a parte negatiua. Primum quod cum cognitio nostra a sensu incipiat, & dilectio proximi expositior sit sensui quam dilectio Dei, secundum illud 1. Ioann. 3. Qui fratrem suum quem videt non diligit, Deum quem non videt, quomodo potest diligere? posterior tabula quae ad dilectionem proximi spectat, debuit loco praecedere priori, quae pertinet ad dilectionem Dei. Mox, quod cum praecipitis negatiuis prohibeantur mala, affirmatiuis vero instituantur bona, & via naturae (vt Comm. praedicam auctor est Boet.) prius sint extirpanda vitia, quam inserantur virtutes, secundum illud Psalmi. Declina a malo, & fac bonum. Et illud Isaiae, Quiescite agere peruersè, discite bene facere. vnde & Lyricus.

Virtus est vitium fugere, & sapientia prima Stultitia caruisse.

Consequitur vt praecipita negatiua deberent affirmatiuis antecere. Ac perinde praecipita cordium cogitationes inhibentia, illis quae manus ab operibus arcent, quando quidem radix operum cor est. In contrarium est quod Decalogi ordo dispositio Dei fuit, cuius, vt ad Roman. 13. ait Apostolus ordinata sunt opera.

Facillima est quaestio, sed tamen scitu digna, ad quam quatuor conclusionibus respondetur. Prima est: Praecipitorum ordo exigebat, ut prius homines respectu Dei instituerent, quam ipsos inter se iniuicem. Probatur ex illo praecipito fundamentum, nempe quod Decalogus ea primum debuit continere mandata, quae naturali

Ad tertium arg.

turali lumine illuſceſcunt. Inde enim pro-
 tinus colligitur, vt quo ordine ſunt quæq;
 rationi propinquiora, eorumq; contrario
 eidem magis diſſona, eadẽ debereat in ſe-
 ric eſſe priora: ſinis autem ſupremus no-
 ſtrarum actiõnum primum ſe omnium ra-
 tionis offert: & peccatum in ipſum grauius
 eſt quàm circa media, ſit ergo conſequens,
 vt præcepta quibus Deo, qui ſinis eſt no-
 ſter, proximè ſubdimur, primæ ſeli con-
 gruunt. Qualia vtiq; ſunt tria prioris ta-
 bule. Et confirmatur analogia ab exerci-
 tu ſumpta. Prius enim debet milites in or-
 dine ad principem inſtitui quam interſe:
 nam & grauius peccatur in ipſum, quam
 ſimiles in militem delinquant. Secunda cõ-
 cluſio. Inter præcepta prioris tabule illo
 debuit eſſe primum, quod ad latrã, id eſt,
 ad cultum vnus Dei attinet: ſecundũ quo
 ei reuerentia exhibetur, ac perinde ter-
 tium quo eidem impenditur famulatus.
 Primum enim fundamentum & baſis mi-
 litie eſt, vt fide à milite data, ſacramẽtoq;
 firmata ſoli principi militet, pactum om-
 ne & conuentum cum inimicis abiurans.
 Quare hoc eſt grauiſſimum omnium ſcel-
 lus, ſit talis fracta fide ad hoſtes deſciſcat.
 Quo circa primum præceptum eſt, ne ha-
 beamus Deos alienos. Huic autem prox-
 mum de reuerẽtia, quæ ſoli Deo debetur:
 ac tertium de famulatu eidem præſtando.
 Grauius enim in honorem principis pec-
 cat qui eum dehonorat, quàm qui ei non
 obſequitur. Quapropter ſecundum præcep-
 tum eſt, ne nomen Dei vanè uſurpetur
 ac demum tertium, vt eius Sabbatha cele-
 bremus. Tertia concluſio: Et præceptis, qui-
 bus inter ſe homines amicitia congluti-
 nantur, illud debuit eſſe primum, quo iu-
 bentur parentibus honorem exhibere.
 Ratio iam ſupra facta eſt, nempe quod
 licet nemini ullus debeat nocere, tamen
 beneficium conferre non omnis omni-
 bus debet, ſed ſolis parentibus. Qua-
 propter ratio debiti, quæ in omni præ-
 cepto, id eſt, apertior eſt reſpectu paren-
 tum, atque adeo præceptum illud deb-
 uit cæteris negatiuis præponi. Quarta
 concluſio: In negatiuorum ſerie ille ſer-
 uari debuit ordo, qui eſt inter malorum
 grauitates, quæ eiſdem prohibentur: gra-
 uius autem homo læditur, opere, quàm
 verbo, & verbo, quàm corde. Atque opere
 tunc maximè, cum vita priuatur quæ om-

nium eſt bonorum temporalium ſummũ.
 Mox ſi lædatur in perſona coniuncta, vn-
 de proliſ certitudo perit, ac tertio ſi diſpen-
 dium bonorum patiatur. Ob idque quinto
 prohibetur homicidium, ſextoq; adulte-
 rium ac ſeptimo furtum, atque octauo fal-
 ſum teſtimonium: nonò vero concupiſcẽ-
 tia alieni thori, ſed decimo auditas aliarũ
 rerum. De quibus ſigillarim quæſtione p-
 xima dicendum eſt.

Ad primum igitur argumẽtorum quæ-
 ſtionis reſpondetur, quod et ſi ad ſentum
 notior nobis ſit dilectio proximi quàm Dei,
 tamen viceuerſa hæc eſt illius ratio & cauſa,
 & præceptorũ ſerie, debuit ſequi digni-
 tatis ordinem. Et eodem modo reſponde-
 tur ad ſecundum, quod eſt circa eandem
 materia quantum ad executionem prius
 ſit à vitijſ ceſſandum, qui ſtudioſè agen-
 dum, neque poſſit ſtudioſus habitus gene-
 rari, niſi uiuulo depulſo: tamen intentioe
 legillatoris prior occurrit virtus propter
 quam expelluntur vitia: atque adeò digni-
 tatis ordine etiam in eadem materia de-
 buerunt præcepta virtutum anteferri pro-
 hibitionib; contrarium diſtorum. Sed præ-
 terea quando præcepta in diuerſis mati-
 rijs inſtituuntur, excellentior debet præfer-
 ri: præcepti autem de honorãdis parenti-
 bus diuerſa materia eſt ab illis, quæ præce-
 ptis negatiuis ſubiiciuntur, eademque præ-
 ſtantior, atque adeò ſuo merito eſt præla-
 ta. Sed ad tertium reſpondetur, quod eſt
 peccata cordium cauſa ſint operum, atq;
 adeò priora in executione: tamen quoniã
 opera grauius offendunt, eorum prohibi-
 tio citius occurrit rationi.

ARTICVLVS VII.

Vtrum præcepta Decalogi congruenti modo tradantur.

In hoc deniq; articulo ſeptimo adhibe-
 tur ſermo de forma & figura præcepto-
 rum vnũ. ſ. perſpicuus fuerit ac debitus
 tradendi modus? Et arguit à parte negati-
 ua. Affirmatiuis præceptis inſtituimur ad co-
 lendas virtutes, negatiuis verò ad vitia ca-
 uenda: in quacunq; autẽ materia oppo-
 nitur virtuti vitium: in quacunq; ergo
 debuerunt cõgeminari præcepta affirma-
 tiua & negatiua: videlicet vt non ſolam
 iube.

Series præceptorum negatiuorum.

Ad primũ arg.

Ad ſecũdũ arg.

Ad tertiuũ arg.

Primũ arg. à parte negatiua.

SOTO
de iure
Legibus
3
DII
13

Ad quæ-
ſtiã arg.

Rõ p
conclu.

Confir-
matio.

Secũda
conclu.

Proba-
tio.

Tertia
conclu.

Ratio
conclu.

Quarta
conclu.

Argu.

Paulat.

Prima
conclu.